תפארת יוסף — שמיני

ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן ולבניו ולזקני ישראל.בזוה"ק (שמיני לה:) רבי יצחק פתח ברן יחד ככבי בקר ויריעו כל בני אלהים (איוב ל"ח:ז') וכו' ובאורייתא אתברי עלמא וכו' אמרה אורייתא קמיה, האי בר נש זמין למחטי ולארגזא קמך אי לא תאריך רוגזא עליה האיך יקום בעלמא, אמר לה אנא ואת נוקים ליה בעלמא דהא לאו למגנא אתקרינא ארך אפים. אמר בזה כבוד אאמו"ר זללה"ה, כי בעת השינה אז אין נראה באדם שום יתרון האדם מן הבהמה, כי עיקר יתרון האדם מן הבהמה הוא, כי הבהמה כל אבריה שוים ואין רואים שום חילוק בין אבר לאבר, שאני האדם שהוא הולך בקומה זקופה, והיינו שהראש הוא מלך על כל האברים ומנהיג אותם, ובעת השינה אין אנו רואים זה החילוק, כי אז אין הדעה מושלת. ובעת שאדם עומד בבהירות ועומד בדעה צלולה לפני השי"ת, אז רואה איך שתפיסתו יש לו חיבור עם אורו ית'. וכמו שאיתא בש"ס (ברכות טו.) הרוצה לקבל עליו עול מלכות שמים שלמה יפנה ויטול ידיו ויניח תפלין ויקרא ק"ש, ויתפלל. היינו כי יפנה מורה שמסלק ממנו כל הנגיעות עוה"ז ומסיר ממנו כל המותרות, ומה שנשאר אצלו הוא הכל מה שצריך להחיים שלו. ויטול ידיו היינו, כמו שאנו אומרים שאו ידיכם קודש, היינו שמגביה הידים שהם רומזים על הכלי פעולה. ובאמת הם רחוקים ביותר מן הדעת, מ"מ מכליל אותם במחשבה שבראש, היינו שכל מה שהדעת אינו רואה איך שיש בהפעולה הזאת כבוד שמים לא יעשו הידים. ויקרא ק"ש היינו, שמוסר כל הרצונות שלו להשי"ת, ואז ויתפלל, מותר לו לשאול על כל צרכי הגוף, מאחר שסילק הנגיעות מצידו. ומאחר שהשי"ת חפץ בעבודת האדם, ועבודה צריך להיות בגוף, ממילא צריך לכל הצרכים שמתפלל עליהם כדי להחיות את הגוף, נמצא שכל צרכיו הם כבוד שמים. וכל זה הוא כשאדם עומד בבהירות לפני השי"ת, אז רואה איך שתפיסתו יש לו חיבור עם אור רצונו ית', אבל לפעמים נסתר זה מן האדם, וזה רומז כמו בעת השינה אשר אין הדעת מושלת אז. ע"כ העצה כמו שאיתא בש"ס (ברכות כט:) כשאתה יוצא לדרך המלך בקונך וצא. היינו כי אתה מתירא שמא בתוך הטרדא לא תוכל לחזות באור ד'. לזה הוא העצה שתקבל עליך מלכות שמים קודם שאתה נכנס בהטרדא, ואז אפילו בהטרדא היותר גדולה תוכל לחזור לאור ד', ואז כשעומד בהטרדא מחמת גודל הצעקה הנמצא אצלו בלב, מזה יש לו כח לחזור לאור השי"ת, כי אפילו מן גודל בהירות שאדם עומד לפני השי"ת אין לאדם שום תקיפות וטענה נגד השי"ת, כי אפילו מן שכר מצוה אין לאדם שום תקיפות כי אין לאדם כלום אצל בוראו. וכענין דכתיב (איוב מ"א:ג') מי הקדמני ואשלם תחת כל השמים לי הוא, רק עיקר הטענה שיש לאדם לפעמים, הוא רק בעת שנסתר ממנו אור השי"ת, אז יש לו טענה, כי נשאתני ותשליכני, מדוע מקודם היה לו בהירות גדול ועכשיו נסתר ממנו זה האור. ומזאת הצעקה והטענה שיש לו להשי"ת מאיר לו השי"ת, שאפילו בהטירדא עצמה היה לו קו, אשר מזה הקו היה לו חיבור עם אורו ית', וזה רומז ארך אפים. וזה הענין נמי של שבעת ימי המלואים, כי בכל שבעת ימים היה משה מעמידו ופרקו וביום השמיני העמידו ולא פרקו. וזה מורה כמו שאיתא במדרש (רבה בראשית ג) מלמד שהיה הקב"ה בורא עולמות ומחריבן ואמר יתהון לא הניין לי דין הניין לי, היינו שמזאת הצעקה שהיה אז מעלמין דאתחרבין, מדוע נשאתנו ותשליכנו, נבנה עיקר עולם התיקון. וכמו כן הכא מזאת הצעקה שהיה בשבעת הימים מדוע נסתר ממנו שוב זה האור, ואח"כ ביום השמיני העמידו ולא פרקו, ונבנה אז מזאת הצעקה עיקר עולם התיקון:

ויאמר משה זה הדבר אשר צוה ד' תעשו וירא אליכם כבוד ד'.איתא (בספרי) כל הנביאים נתנבאו בכה הוסיף עליהם משה שניבא בזה הדבר. זה הדבר מורה, על מה שנמצא באדם רושם והכרה בלב מן הדברים אשר יכול לקבל אותם ויקח מהם סיעתא לעבודת השי"ת. ומן הדברים אשר יקבל אותם, לא די אשר לא יחזור אותם להשי"ת רק יטרדו אותו ג"כ. כי כן הציב השי"ת דברים המותרים, היינו אשר הדברים האלה אם יקבלם יכול ליקח מהם סיעתא לעבודת השי"ת. וזה שאיתא בירושלמי (קדושין) עתיד אדם ליתן דין וחשבון על מה שראו עיניו ולא אכל מהם, היינו מאחר שמן הדברים האלה יכול האדם לקבל סיעתא לעבודת השי"ת, למה לא יקבלם. וכן הציב השי"ת דברים האסורים, היינו אלו הדברים האסורים אם יקבלם האדם לא יוכל להחזירם להשי"ת, ולא עוד אלא שיכולים להטרידו ג"כ. ובאמת האדם הוא גבוה

מכל הדברים הנמצאים בעולם, ולמה לא יוכל האדם לקבל כל הדברים הנמצאים בעולם, אבל הדברים האלה ברא השי"ת כדי שיהיה להאדם בחירה. ועיקר הכבוד שמים מהדברים האלה הוא אשר לא יקבל האדם אותם. וכמו שראינו בזאת הסדרה שכתיב סימני בהמות טהורות ובהמות טמאות, וסימני בהמות טהורות מפריסי פרסה ומעלת גרה, מפריסי פרסה היינו כמו שהתפלל דהע"ה (תהילים י"ח:ל"ז) תרחיב צעדי תחתי ולא מעדו קרסולי, היינו שהתפלל שיהיה לו כח לקבל מן כל הדברים סיוע לעבודת השי"ת, ומעלת גרה מורה, אשר כל הדברים אפילו אם יקבלה לגופה מחזירה תיכף להשי"ת. ובהמות טמאות אף שבהם נמצא ג"כ מדות טובות, כמו שאיתא בש"ס (עירובין ק:) מלפנו מבהמות ארץ ומעוף השמים יחכמינו (איוב ל"ה:י"א) אלמלא לא נתנה תורה היינו למדין צניעות מחתול וגזל מנמלה ודרך ארץ מתרנגול, מ"מ הם משוקעים בהם בלא שום בחירה, ואינם משתמשים בהם בזמן הראוי ובעת הראוי. כמו שאיתא בש"ס (חולין סג:) למה נקרא שמה חסידה שעושה חסידות עם חברותיה, והרי מדת החסד שהיא מדה טובה מאד מ"מ היא עוף טמא, והיינו מפני שאינה משתמשת בזה החסד בדעת וביכולתה לרחם על אכזרי ג"כ, ואין לך אכזריות גדול מזה. וכשמקבל זאת האדם, יכול אדם להשתמש במדות האלה ג"כ בלא דעת, והאדם שיש לו מדה טובה צריך להשתמש איתה בדעת בזמן הראוי ובעת הראוי. וע"ז כתיב הכא בהקמת המשכן זה הדבר, היינו בהקמת המשכן נקבע אז אצלם קדושה בקביעות, שיהיה להם הכרה בלב איזה דברים יכולים לקבלם ויהיה להם סיעתא לעבודת השי"ת, ואיזה לא:

ואת שעיר החטאת דרש דרש משה והנה שרף ויקצף על אלעזר ועל איתמר בני אהרן הנותרם לאמר מדוע לא אכלתם את החטאת במקום הקדש וגו' הן לא הובא את דמה אל הקדש פנימה וגו'.וזה היה מוסף של ר"ח כדאיתא בש"ס (זבחים קא:) וביאר בזה כבוד אזמו"ר זללה"ה שענין מוסף של ר"ח הוא כדאיתא בש"ס (חולין ס:) הביאו עלי כפרה על שמעטתי את הירח. וענין מיעוט הירח אצל אדם, רומז על זה החסרון בתולדה הנמצא אצל האדם, כמו שכתיב (ישעיהו מ"ח:ח') ופושע מבטן קורא לך. וע"ז יש לאדם תקיפות גדול לתלות זה החסרון בהשי"ת, ויש לו טענה אתמול הייתי מוטל גולם לפניך. לזה מלמדת לנו התורה, שאפילו זה החסרון ג"כ יתקן ולא יתלה בהשי"ת, כמו שמצינו אצל אדם הראשון במדרש (שוחר טוב מזמור צ"ב) שאמר לו השי"ת מי גרם לך מיתה והשיב אני הוא שגרמתי לעצמי. ובאמת היה לו תקיפות גדול לטעון אתמול הייתי מוטל גולם לפניך, מחמת שהיה יציר כפיו של הקב"ה ולא תלה בהשי"ת, רק תלה את החסרון בעצמו, ולא כמו קין שאמר השומר אחי אנכי, וכמו שאיתא במדרש (תנחומא בראשית ט) שטען אתה שומר כל הבריות, היינו שהוא טען מאחר שאתה שומר כל הבריות ומבלעדיך לא יעשה שום דבר, ואיך היה יכולת בידי להורגו, ותלה את החסרון בהשי"ת. ומלמדה לנו התורה שבל לתלות את החסרון בהשי"ת, ורק אפילו זה החסרון בתולדה ג"כ יתקן. וזה ששאל משרע"ה מדוע לא אכלתם את החטאת במקום הקודש. ואיתא בש"ס (זבחים קא.) אמר לו שמא חוץ למחיצתה יצתה אמר לו בקודש היתה, היינו ששאלו שמא היה פסול יוצא, כי פסול יוצא מורה על התרשלות בעבודה שנדמה לפעמים לאדם שחס ושלום כ"כ נשתרש בחטא, שאין ביכולתו עוד לתקן, והשיבו בקודש היתה. וגם שאלו כדאיתא (שם) שמא נכנס דמה לפני ולפנים, וזה מורה על תקיפות יתירה שתולה את החסרון בהשי"ת, אמר לו הן לא הובא את דמה אל הקודש פנימה, וזה ששאלו כיון שלא היה פסול יוצא, שמורה על התרשלות בעבודה, וגם לא הובא את דמה בקודש פנימה, שמורה על תקיפות יתירה מדוע לא אכלתם את החטאת, והשיב אהרן ותקראנה אותי כאלה ואכלתי חטאת היום הייטב בעיני ד'. ואיתא (שם) אם שמעת בקדשי שעה אין לך להקל בקדשי דורות, קדשי שעה מורה, שרואה האדם בלבו איך שיכול לתקן הכל בעבודתו, וזה כמו שכתיב (ישעיהו מ"ט:ח') בעת רצון עניתיך, היינו שרואה עתה איך שיכול לתקן הכל בעבודתו, אז אסור לו לאדם ליקח שום תקיפות ח"ו, לתלות את החסרונות שלו בהשי"ת, וגם צריך שבל יתרשל בעבודתו שיאמר שח"ו כל כך נשתרש בחטא שאין ביכולתו עוד לתקן, כיון שרואה בלבו שיכול לתקן את כולו אז צריך לתקן. שאני קדשי דורות, היינו בעת שאין רואה בלבו איך שיכול לתקן את כולו, וממילא יכול ח"ו להתרשל, מאחר שאינו רואה איך שיש בכחו לתקנו, אז מוכרח הוא ליקח לו תקיפות מעט, כדאיתא בש"ס (תמיד כח.) יחזיק באמונה יתירה, היינו שיאמין שהקב"ה חושב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח, ואין שייך שח"ו יאבד ממנו תקוה, כי השי"ת חושב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח, וח"ו לא ילך לאבדון שום נפש מישראל: